

MICHELIN

Lizbona

*Udany
Weekend*

Tytuł: Lizbona – Udany Weekend
Teksty: Lisbonne. Week-end
Portugalia. Zielony Przewodnik
Anna Pamuła

Koncepcja serii Udany Weekend: Marzena Daszewska, Tomasz Ostrowski
Redaktor prowadzący: Paweł Sondej
Tłumaczenie: Magdalena Kubas
Redakcja: Łukasz Felcenloben
Korekta: Barbara Faron, Martyna Goc
Koncepcja graficzna: Marzena Daszewska, Paweł Kosmalski
Skład: Magdalena Suchy-Polańska
Zdjęcie na okładce: © Martin Lehmann / Shutterstock.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:
<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beliu1>
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie I
ISBN: 978-83-246-6410-8

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie
Le Guide Vert Michelin, 46, avenue de Breteuil, 75324 Paris Cedex 07
Copyright in this edition by Helion, 2012
• Kup książkę
• Poleć książkę
• Oceń książkę
• Księgarnia internetowa
Lubie to!
Nasza społeczność

© Fernando Brito / Shutterstock.com

Panteon Narodowy

Kup książkę

**Dzielnice
i zabytki
Lizbony**

Poleć książkę

DZIELNICE I ZABYTKI LIZBONY

Lizbona położona jest na wybrzeżu Atlantyku nad ujściem Tagu. W jej granicach administracyjnych mieszka ok. 600 tys. mieszkańców, a cała aglomeracja ma 2,8 mln ludności. Miasto podzielone jest na 53 gminy cywilne (*freguesias*) i wyodrębnia się w nim zwyczajowo kilka historycznych dzielnic: Chiado, Bairro Alto, Alfama i Mouraria, Graça i Santa Apolónia, Belém, Ajuda, Rato i Amoreiras, Madragoa i Estrela, Lapa, okolice Benfica oraz Tagu, Avenida da Liberdade i Saldanha, Campo Pequeno i Campo Grande, Paço do Lumiar oraz Parque das Nações. Warte odwiedzenia są również okolice Lizbony. Obowiązkowo trzeba poznać pobliskie plaże.

Tło

Spacer po mieście to sposób na delektowanie się spektaklem ożywionych, gorących i nieco zaspanych ulic. Lizbona z dumą ukazuje swoje oblicze miasta zwykłych ludzi. Wąskie uliczki zdobi pranie wywieszane przed oknami domów, balkony uginają się pod ciężarem kwiatów, koszyki z zakupami wciągane są na wyższe piętra za pomocą sznura, gospodynie dyskutują na progach domów, ktoś podlewa doniczki z bazylią, a ktoś inny obiera warzywa. Tylko w stolicy Portugalii sardynki smaży się przed wejściem do domów, z tawern dochodzą odgłosy życia, koty wylegają się na słońcu na środku ulic, wieczorami słychać rozgrywane się mecze, dźwięki *fado*, rzędy pucybutów ustawiają się przy brukowanych, czarno-białych chodnikach... Rozciągająca się między Alfamą i Bairro Alto Lizbona zachowała dawny charakter miasta niezbyt bogatych ludzi. Centrum złożone jest z wielu mniejszych miasteczek (dzisiejsze *bairros*, czyli dzielnice), w których wspólnie żyją całe pokolenia, i gdzie tradycja wzajemnej pomocy zwana *entreatajuda* pomaga pokonać codzienne trudności.

W Lizbonie panuje atmosfera snu na jawie, która prędko udziela się turystom, podobnie jak *saudade*, nastrój melancholijnej radości, który jest cechą charakterystyczną portugalskiego ducha. Lizbona zachęca do marzeń, do długich wędrówek, nawet do nostalgicznego zasmucenia. Na spotkanie miasta trzeba iść bez pośpiechu, zatrzymując się w tajemniczych zakątkach, przed harmonijnymi kościołami, placami, fontannami. Należy wypłynąć, jak kiedyś portugalscy marynarze, w poszukiwaniu nieznanego światła.

Niektórzy uważają, że Lizbona to rozleniwione i powolne miasto. Czyżby? Pod spokojną powierzchnią kryje się historia pełna niesamowitych zdarzeń. Wystarczy wejść do **dzielnicy Baixa** – to tutaj, w niżej położonej części miasta, Lizbona odrodziła się z popiołów po

Jedna z ulic Lizbony

trzęsieniu ziemi w 1755 r. Dzięki niezłomnej woli markiza de Pombal w XVIII w. powstało nowe miasto, wyzywająco piękne, nowoczesne i tajemnicze.

Kosmopolityzm miasta był legendarny już w okresie wielkich odkryć, ale i dzisiaj Lizbona jest różnokolorową mieszanką narodowości i współżyje z imigrantami z dawnych kolonii. Jej największą ozdobą jest **Tag**, przypominający, że system dróg rzecznych i połączenia z innymi kontynentami zapewniły Portugalii pięć wieków bogactwa. Atmosfera miasta jest bardziej śródziemnomorska niż atlantycka. Pięć wieków dominacji rzymskiej i cztery wieki arabskiego panowania pozostawiły wiele śladów. Przez wiele lat Lizbona był uważana za miasto bliższe Brazylii i Mozambikowi niż europejskim centrom takim, jak Paryż czy Londyn.

W 1986 r. włączenie Portugalii do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG) sprawiło, że nowe sąsiedztwo, które Portugalia odkryła nagle na kontynencie, dało pozytywny impuls do wprowadzania ulepszeń w stolicy. Dzisiaj Lizbona jest metropolią, świadkiem szybkich zmian, modernizacji i... placem budowy. Ogromne centra handlowe, jak Amoreiras i Colombo, nowy stadion Luz, najnowsze inwestycje na brzegu Tagu (Park Narodów, dzielnica portowa) ciągle dodają miastu energii.

Modernizacja nie oznacza budowania wszystkiego od nowa. Nie zapomina się tu o korzeniach i dziedzictwie. Przykładem są stacje metra i budynki miejskie, które zostały przyozdobione *azulejos*, wspaniałymi błękitnymi płytami, które opowiadają portugalskie legendy i – choć wykonane współcześnie – dorównują dziełom dawnych mistrzów.

Baixa★★ i Rossio★

Markiz de Pombal po katastrofalnym trzęsieniu ziemi z 1755 r. zrekonstruował miasto według nowego projektu. Stworzył dzielnicę w kształcie prostokąta o symetrycznych ulicach. **Baixa** przez długi czas była modelową dzielnicą odbudowaną według oświeceniowych ideałów – miejscem, którego zadośćciła Lizbonie cała Europa. W trakcie odbudowy postawiano się jednym z pierwszych na świecie systemów będących w stanie zweryfikować, czy budynki wytrzymają kolejne trzęsienie ziemi.

Tło

Współcześnie wiele kamienic Baixy stoi pustych – podobnie jak w Wenecji, mieszkańcy uciekają w te rejony miasta, gdzie można żyć bardziej komfortowo. Do dzisiaj dzielnicą jest tajemniczym punktem stolicy Portugalii, szachownicą ożywionych i zachęcających do spacerów uliczek rozpiętych między brzegiem Tagu i Praça Dom Pedro IV, zwaną tutaj częścią **Rossio**. Od 2004 r. dzielnica zabiega o wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO.

Spacer

Cais das Colunas (Molo Kolumnowe) ★ (plan s. 64 KZ)

Jest to jedno z najbardziej emblematycznych miejsc Lizbony. Przez wieki pełniło funkcję „**bramy miasta**”. Projekt przystani powstał tuż po trzęsieniu ziemi w 1755 r. i od początku był częścią projektu **Praça do Comércio**. Budowę ukończono pod koniec XVII w. W latach 1997–2008 „brama” zniknęła (zasłonięta wykopem, parkanami i pracującymi maszynami) z krajobrazu Lizbony z powodu prac związanych z rozbudową metra.

Dziś przystań z dwiema majestatycznymi kolumnami (stąd pochodzi jej nazwa) to

Elevador de Santa Justa łączy dzielnicę Baixa z położoną wyżej Bairro Alto

informator

Dojazd: Baixa-Chiado, Rossio lub Restauradores – 12E, 15E, 28E (zob. Komunikacja miejska, s. 12).

Lepiej wybrać się tu w ciągu dnia. Wieczorem dzielnica pustoszeje i oprócz przejeżdżających samochodów trudno o oznaki życia. Wyjątek stanowi Rua das Portas de Santo Antão, która jest lubianym miejscem wieczornych wypadów.

idealne miejsce na odpoczynek nad brzegiem rzeki.

Estação Fluvial Terreiro do Paço (Przystań Terreiro do Paço)

(plan s. 65 LZ)

W południowo-wschodniej części **dworzec morski (estação fluvial) Terreiro do Paço** udekorowany jest płytkami *azulejos* przedstawiającymi miasta Alentejo i Algarve. Pasażerowie wsiadają tu na pokład, aby płynąć na drugi brzeg Tagu (Seixal, Montijo i Barreiro) i dotrzeć do kolei.

Igreja de São Domingos (plan s. 64 KX)

Kościół zbudowany został w XIII w., a zniszczony przez trzęsienie ziemi w 1755 r. Rekonstrukcja przebiegła pod okiem słynnego architekta niemieckiego **Johanna Friedricha Ludwiga**, który brał udział w odbudowie całej dzielnicy Baixa. Portal kościoła należał kiedyś do zniszczonego przez wstrząsy pałacu (Palácio da Ribeira). W 1954 r. pożar strawił wnętrze świątyni. W Igreja de São Domingos znajduje się fragment chusty Łucji i różaniec Hiacynty – **świadców objawienia maryjnego w Fatimie**. Stojący na placu przy kościele pomnik przypomina o okrutnym mordzie Żydów w XVI w.

Museu do Design e da Moda (MUDE) (Muzeum Mody i Wzornictwa)

(plan s. 64 KZ)

Rua Augusta 24 – tel.: +351 218 886 117 – www.mude.pt – wt.–nd. 10.00–20.00 (pt.–sb. 22.00) – zwiedzanie z przewodnikiem: wt.–pt. 10.30, 12.00, 14.00 – wstęp wolny.

Museu do Design e da Moda to kolekcja sprzętów, ubrań i akcesoriów **Francisco Capelo**. Kolekcja jest unikatowa na skalę światową. Znajdują się tu przedmioty sztuki zaprojektowane przez takich artystów o międzynarodowej sławie jak Cristóbal Balenciaga, Pierre Balmain czy Paco Rabanne. Muzeum powstało w 2009 r. w kamienicy będącej dawną siedzibą Banco Nacional Ultramarino. Posiada ponad 2700 eksponatów i przedstawia historię designu i mody od 1930 r. po czasy współczesne.

Núcleo Arqueológico (plan, s. 64 KY)

Rua dos Correios 9 – tel.: +351 211 131 004 – zwiedzanie z przewodnikiem (45 min) po portugalsku czw. 15.00, sb. 10.00, 11.00, 15.00, 16.00 i 17.00, po angielsku czw. 17.00 i sb. 12.00 i 17.00 – wstęp wolny – zalecana rezerwacja.

Dwie majestatyczne kolumny to symbol Cais das Colunas

© Sergey Peterman / Shutterstock.com

W suterenie Banco Comercial Português znajdują się **ruiny rzymskie Núcleo Arqueológico**. Zbiory muzeum pomagają zrozumieć historię Baixy od VII w. p.n.e. W sali przy wejściu prezentowane są przedmioty z różnych epok, odnalezione w trakcie **wykopalisk archeologicznych**. Szklana posadzka pozwala obserwować przekrój przez układ warstw powstałych przez wieki istnienia. W miejscu tym funkcjonowała niegdyś fabryka wyrobów garncarskich (V–III w. p.n.e.), nekropolia (II w. p.n.e.) oraz, od I do V w., ważny kompleks portowy i przetwórstwa ryb (zbiorniki do nasalania). Warto zwrócić uwagę zwłaszcza na mozaikę z III w. i piec do wypalania ceramiki z **okresu arabskiego**.

Prça da Figueira (Plac Figowca) (plan s. 64 KX)

Prça da Figueira zajmowany był uprzednio przez Hospital de Todos-os-Santos, zniszczony w trzęsieniu ziemi w 1755 r. 130 lat później wybudowano tu zadaszony targ, który istniał do 1949 r. Dziś Prça da Figueira otoczony jest budynkami w stylu pombalińskim.

Pozostałością po targu jest Mercado da Figueira – sklep oferujący świeże owoce i warzywa oraz przeróżne artykuły spożywcze, często bardzo egzotyczne. Tu znajduje się też słynna cukiernia lizbońska **Confeitaria Nacional** oraz liczne kawiarnie. Na uwagę zasługuje Casa das Bifanas serwująca najlepsze *bifanas* w mieście. Można tu podpatrzeć kucharza przygotowującego mięso tuż za przeszkloną witrynę lokalu. Mięso serwuje się w bułce i tak podana specjalność to właśnie *bifana*. Ciekawym miejscem jest też **Hospital das Bonecas** – szpital dla lalek, w którym można oddać do naprawy zabawkę. W narożniku placu znajduje się **pomnik króla João I**. Wokół pomnika często zobaczyć można jeżdżących na deskorolkach młodych lizbończyków.

Mord wg Pessoa

„W tym samym miejscu, gdzie teraz **Igreja de São Domingo**, stał niegdyś kościół klasztoru św. Dominika, zniszczony w wyniku trzęsienia ziemi, w którym inkwizycja dokonała wielu ze swoich aktów wyznania wiary, zwanego *auto-da-fé*. To również w tym kościele w 1506 r., po nabożeństwie, ogarnięty fanatyzmem motloch dokonał mordu na miejscowych Żydach, a masakra rozprzestrzeniła się wkrótce w inne części miasta.”

Fernando Pessoa, *Lizbona – co turysta powinien zobaczyć*, przeł. Katarzyna Bieńkowska, Warszawa 2001.

Prça do Comércio (plan s. 64 KZ)

Prça do Comércio lub popularnie **Terreiro do Paço** to plac, który zajmuje bardzo ważne miejsce w historii Portugalii. Tu pięć wieków temu znajdował się **magazyn złota**. Dzięki królowi João II Portugalia w końcu XV w. stała się tak bogatym krajem, że mogła pozwolić sobie

Konny posąg króla João I i Łuk Triumfalny na Prça do Comércio

zob. Joanna Masur

na finansowanie zamorskich wypraw (stała się wtedy jedynym dostawcą złota z zachodniej Afryki). Tony cennego towaru były przewożone z Akry do Lizbony raz w miesiącu. W stołecznym porcie prace nadzorował sam król João. Dla pewności „złoty” magazyn, zwany Casa da Mina, wybudował on tuż obok swojego pałacu, przy Praça do Comércio. Również tutaj 400 lat później, 1 lutego 1908 r., został **zamordowany Carlos I**, ostatni monarcha Portugalii. Król z rodziną wracając do swego pałacu w Vila Viçosa (Alentejo), przejeżdżał karetą przez Terreiro do Paço. Zabójcy zostali zastrzeleni na miejscu, a następnie rozpoznani jako członkowie Partii Republikańskiej, która dwa lata później obaliła monarchię. Obecnie doskonale **kwadratowy plac** otaczają budynki mieszczące główne **urzędy i ministerstwa**. Pośrodku placu znajduje się **konny posąg króla João I**, dzieło Joaquina Machado de Castro, odlany w 1774 r.

Praça dos Restauradores (plan s. 64 KX)

33-metrowy obelisk na Praça dos Restauradores powstał w 1886 r. i ma przypominać o **wyzwoleniu Portugalii** spod 60-letniej niewoli hiszpańskiej w roku 1640. Obelisk

zaprojektował **António Tomás da Fonseca**. Dwie figury anielskie z brązu reprezentują Zwycięstwo i Niepodległość (są autorstwa rzeźbiarzy José Simõesa de Almeida i Albera Nunesa). Na placu znajduje się też budynek **Cine-Teatro Eden** wybudowany w stylu art déco. Wcześniej znajdowało się tu jedno z najstarszych lizbońskich kin. Dziś Cine-Teatro Eden to hotel, a na parterze mieści się Loja do Cidadão, czyli punkt obsługi obywatela, gdzie lizbończycy mogą załatwić różnego rodzaju formalności. Zaraz obok znajduje się **Palácio Foz**, a w nim **informacja turystyczna** – Posto de Turismo. Z Praça dos Restauradores można też szybko dostać się do dzielnicy Bairro Alto dzięki żółtej windzie **Elevador da Glória** (zob. s. 62).

Rossio★ (plan s. 64 KY)

Odrestaurowany w 2001 r. **Praça Dom Pedro IV**, częściej zwany Rossio, ruchliwy plac dzielnicy Baixa, istnieje od XIII w. i był świadkiem m.in. wielu spaleń na stosie. Przed trzęsieniem ziemi w 1755 r. stało tu wiele ważnych dla miasta budynków. Obecny wygląd placu to zasługa markiza de Pombal. Na jego środku wznosi się **pomnik z brązu** (1870) króla

Szachownica

Idąc w stronę Tagu, zauważyć można, że ulice Baixa tworzą szachownicę pomiędzy Rossio a rzeką. Są częściowo brukowane; wzdłuż nich mieszczą się sklepy. **Rua Augusta**, szeroka, elegancka, brukowana ulica łączy Rossio z centrum Praça do Comércio na brzegu Tagu. **Rua Áurea** („złota ulica”, to siedziba bankierów, jubilerów i złotników) oraz **Rua da Prata** („srebrna”) przypominają swoimi nazwami, że w XV i XVI w. było to centrum handlu metalami szlachetnymi. Równoległe ulice noszą nazwy cechów, np. **Rua dos Douradores** (złotników), **Rua dos Correeiros** (rymarzy), **Rua dos Sapateiros** (szewców).

Dom Pedro IV, pierwszego władcy Brazylii, oraz dwie barokowe **fontanny**. Uwagę przykuwa też dwukolorowa, falista mozaika pokrywająca centralną część placu. Rossio z trzech stron otaczają XVIII- i XIX-wieczne budynki, w których na parterze mieszczą się kawiarnie, a wśród nich słynna **Nicola** (zob. s. 23) o fasadzie w stylu art déco, oraz małe sklepiki, które zachowały dekoracje z początku XX w. Warto rzucić okiem na sklepiki w pobliżu kawiarni Nicola, zdobiony **azulejos** autorstwa Rafaela Bordalo Pinheiro, lub wstąpić na rogu Largo de S. Domingos, obok sklepu kapeluszniczego z XIX w., do maleńkiej kawiarenki, gdzie pija się słynny **likier wiśniowy ginginha**.

Teatro Nacional Dona Maria II (Teatr Narodowy Dona Maria II) (plan s. 64 KX)

www.teatro-dmaria.pt

Teatr Narodowy Dona Maria II, w stylu neoklasykistycznym, zamyka plac od północy. Został on zbudowany ok. 1840 r. w miejscu dawnego pałacu inkwizycji. Nad frontonem stoi statua **Gila Vicente**, znanego, XVI-wiecznego dramaturga portugalskiego.

Otwarcie teatru odbyło się 13 kwietnia 1846 r. z okazji obchodów 27. rocznicy urodzin królowej Marii II (1819–53). Przez 10 lat siedzibą tego Teatru Narodowego był budynek przy Rua dos Condes, gdzie później powstało kino Cinema dos Condes. Budynek aktualnej siedziby teatru zbudowano na miejscu dawnego pałacu – Palácio dos Esaus, który został zniszczony przez pożar w 1936 r. W prace nad jego budową zaangażowany był słynny dramaturg i polityk portugalski **Almeida Garrett**, który starał się popularyzować teatr w Portugalii. Konflikt z włoskim architektem Fortunato Lodi spowodował, że Garrett rozpoczął budowę dopiero w 1842 r. Po otwarciu nowej siedziby teatrem zarządzały wybierane w drodze konkursu grupy artystyczne. W 1964 r. budynek został kompletnie zniszczony przez pożar; otwarto go na nowo po generalnym remoncie 14 lat później. Dziś teatr wciąż cieszy się renomą, ma bogaty repertuar, a na jego deskach występują wybitni artyści.

Rua das Portas de Santo Antão (plan s. 64 KX)

Rua das Portas de Santo Antão to bardzo ruchliwa uliczka, szczególnie w godzinach wieczornych. Mieści się przy niej wiele **sal koncertowych** (Coliseu dos Recreios pod nr. 96), kawiarenki i tradycyjne sklepiki. Idąc w głąb **Casa do Alentejo**, pod nr. 58 można odkryć niezwykle **mauretańskie patio** i sale restauracji pokryte **azulejos**. Miejsce to jest poświęcone promocji regionu Alentejo.

Teatro Nacional Dona Maria II na Rossio

Chiado★

Pomiędzy Bairro Alto a Baixą mieści się Chiado. W XIV w. król Ferdynand I polecił powiększyć miasto, dzięki czemu dzielnica ta znalazła się w obrębie murów miejskich. Zniszczona w 1755 r. przez trzęsienie ziemi, została odbudowana wraz z Baixą przez markiza de Pombal. Dzięki nowo powstałemu muzeum i kawiarniom przyciągała elitę intelektualną Lizbony aż do lat 60. XX w. W 1988 r. część dzielnicy pochłonął pożar – 250 osób straciło dach nad głową i spaliło się 18 zabytkowych kamienic. Rekonstrukcji Chiado, która trwała ponad 10 lat, podjął się znany architekt Álvaro Siza Vieira. Obecnie dzielnica ponownie zaczyna pełnić rolę ośrodka kulturalnego, podobnie jak w XIX w., stając się najmodniejszą i najdroższą w mieście.

Tło

Szykowna, inteligentna i arystokratyczna część Lizbony między Baixą i zabytkowymi zakątkami Bairro Alto położona na wzgórzu po lewej stronie. Potrzeba było wielu lat, aby miejsce to odetchnęło po dramatycznych wydarzeniach, odżyło i na nowo zaczęło przyciągać luksusowe butik, galerie sztuki i supermarkety.

Spacer

Punkt widokowy przy Alto de Santa Catarina★★ (plan s. 64 JZ)

Przy Rua Marechal Saldanha.

Spokojny **punkt widokowy** Santa Catarina zachwyca wyjątkową panoramą Tagu, portu oraz mostu **Ponte 25 de Abril** (most 25 Kwietnia). Widok jest niezwykle popołudniami, podczas zachodu słońca. Wznosi się tu **pomnik Adamastora**, potwora morskiego z poematu *Luzytanie* Camõesa, który budził grozę wśród marynarzy. Legenda głosi, że Adamastor został pokonany przez żeglarsza Bartolomeu Diasa, który jako pierwszy przepłynął Przylądek Burz.

Elevador da Bica (Winda miejska Bica)★ (plan s. 64 JY-Z)

Należy przejść przez Praça Luís de Camões i iść wzdłuż torów tramwaju 28E do Rua do Loreto – 3,50 EUR.

Bica, niewielka i malownicza dzielnica położona na południe od Bairro Alto, opadająca w stronę rzeki, jest kwitnącym miejscem, któremu udało się zachować swoisty, autentyczny urok rejonu zamieszkanego przez dawną, prawdziwie żyjącą z sobą społeczność. Uwaga: w rejonie Calçada da Bica Grande należy uważać na duży spadek terenu.

informator

Dojazd: Baixa-Chiado – 28E.

Chiado zostało w całości zrekonstruowane i odzyskało swój dawny urok. Ta wykwintna dzielnica nadaje się w sam raz na długi spacer.

Jak Camões uratował największe dzieło Portugalii

Luís de Camões urodził się prawdopodobnie w 1524 r. w Lizbonie lub Coimbrze. Wychowany przez jezuitów i dominikanów, studia wyższe ukończył rzekomo na uniwersytecie w Coimbrze, choć jego nazwisko nie figuruje na liście studentów. Zakochiwał się w niewłaściwych kobietach (m.in. księżniczce Marii, siostrze króla João III), a kiedy w boje ranił jednego z członków Straży Królewskiej, został zesłany na Goa, portugalską kolonię w Indiach. Przeniesiony do Makau, napisał tam swoje największe dzieło *Luzytanie*. W czasie podróży powrotnej na Goa statek wieszca rozbił się na rzece Mekong w Kambodży. Według legendy, Camões płynął w pław do brzegu, trzymając nad wodą manuskrypt dzieła. Wrócił do Lizbony po 17 latach nieobecności i tam też zmarł w 1580 r. Portugalcy wielbiciele pisarza obliczyli, że poemat *Luzytanie* składa się z 10 pieśni, 1102 zwrotek, 8816 wierszy, 55433 wyrazów i 250 470 liter. Imię Chrystusa wspomniane jest 23 razy, a Boga 56 razy. Na przeczytanie całego poematu potrzeba 7 godz. 30 min.

Kolejki-windy Lizbony

W Lizbonie działają **cztery elevadores** (windy): Elevador da Glória, Elevador da Bica, Lavra i Santa Justa. Trzy pierwsze przypominają kolejkę na Gubałówkę, czwarta – typową windę. **Elevador da Lavra** została uruchomiona jako pierwsza, 19 kwietnia 1884 r., łącząc Largo da Anunciada i Travessa do Forno do Torel (po prawej stronie od Avenida da Liberdade). **Bica**, na której otwarcie 28 czerwca 1890 r. zgromadziła się cała Lizbona, na początku działała zasilana wodą. Po kilku latach zaczęto wykorzystywać silnik parowy. W 1912 r. rozpoczęto testy sprawdzające nowy system elektryczny. Podczas prac miał jednak miejsce nieszczęśliwy wypadek, który unieruchomił windę na kolejne lata – w jednym z wagonów zepsuły się hamulce i zjechał on z góry Barrio Alto, roztrzaskując się na dolnej stacji przy Rua São Paulo. W latach 30. XX w. pomalowana na żółto Bica, już w nowym systemie wykorzystującym stację zasilającą, wspięła się z powrotem na lizbońskie wzgórze, aby służyć mieszkańcom do dnia dzisiejszego.

Największe uroczystości towarzyszyły otwarciu **Elevador da Glória** łączącej Avenida da Liberdade z Bairro Alto. 24 grudnia 1885 r. fiesta z fajerwerkami i śpiewem trwała do rana. Lizbończykom podobały się oryginalnie wykonane wagony: drewniane, dwupiętrowe, z rzędem ławek na obu poziomach. Na górny pokład wagonika prowadziły kręcone schody, umieszczone z tyłu kolejkę. Obecnie Elevador da Glória jest jednopiętrowa, jej tylnej części często chwytają się dzieci, fundując sobie darmową przejażdżkę i niezapomnianą zabawę. Wszystkie cztery windy zostały w 2002 r. wpisane na **listę Narodowych Zabytków Portugalii**. Kolejki-windy obsługuje przewoźnik Carris. Wszystkie objęte są systemami Lisboa Viva lub 7 Colinas (zob. s. 13).

Elevador de Santa Justa (Winda miejska Santa Justa) ★★ (plan s. 64 KY)

tel.: +351 213 613 054 – pn.–sb. 7.00–23.00 (zima: 21.00), nd. i święta 9.00–23.00 (zima: 21.00) – 5 EUR tam i z powrotem, wstęp wolny z biletem Pass 7 Colinas, zniżka na przejazd z kartą Viva Viagem – mały belweder 1,50 EUR.

Winda powstała na początku XX w., a jej projektantem jest **Raul Mésnier de Ponsard**, uczeń Gustawa Eiffela. Po dwóch latach kontrowersyjnej (jak na owe czasy) budowy jej uroczystemu otwarciu 10 lipca 1902 r. towarzyszyły koncerty i zabawy. Mieszkańcy byli tak ciekawi nowego środka transportu, że w ciągu pierwszego dnia sprzedano ponad 3 tys. biletów. Początkowo winda działała w systemie powym, w 1907 r. została zelektryfikowana. Ta metalowa konstrukcja w **stylu neogotyckim** ma 45 m wysokości, a każda z dwóch drewnianych wind mieści 24 osoby. Dla lizbończyków pełni rolę regularnego środka transportu. Z tarasu rozciąga się przepiękny widok na Baixę, Castelo de São Jorge i Convento do Carmo. Warto zwrócić uwagę na „falującą” posadzkę pokrywającą Rossio. Na górnej platformie można się zatrzymać na kawę.

Igreja do Carmo – Museu Arqueológico (Kościół do Carmo – Muzeum Archeologiczne) ★ (plan s. 64 KY)

Largo do Carmo – tel.: +351 213 478 629 – pn.–sb. 10.00–18.00 (IV–IX: 19.00) – zamkn. 1 I, 1 V i 25 XII – 3,50 EUR.

Dawny kościół karmelitański, wzniesiony pod koniec XIV w. z woli Nuno Álvaresa Pereiry, dzisiaj jest rodzajem **ciekawostki architektonicznej**. Filary kościoła wznoszą się ku niebu i nie podtrzymują sklepienia nawy, które zostało zniszczone podczas trzęsienia ziemi w 1755 r. W ruinach wystawiane są obecnie **zbiory Muzeum Archeologicznego**, obejmujące garncarstwo z okresu brązu, marmurowe płaskorzeźby, hiszpańsko-mauretańskie **azulejos** oraz pochówki z okresu rzymskiego i czasów gotyku (statua Fernão Sanches, nieślubnego syna króla Dionizego I oraz posąg Nuno Álvaresa Pereiry). Kościół do Carmo znajduje się na jednym z **najładniejszych placów** Lizbony, **Largo do Carmo**, który opasany jest wiekowymi lipami. Tarasy wychodzących na plac kawiarni zachęcają, aby zatrzymać się na krótki wypoczynek.

Museu da Farmacia (Muzeum Aptekarstwa) ★ (plan s. 64 JY)

Rua Marechal Saldanha 1 – tel.: +351 213 400 680 – pn.–pt. 10.00–18.00, ostatnia nd. miesiąc 14.00–18.00 – zamkn. w święta – 5 EUR.

To mało znane turystom muzeum powstało w 1996 r. w budynku z lat 70. XIX w. Ekspozycja zawiera najróżniejsze przedmioty pochodzące z całego świata, eksponatów jest ponad 14 tys., m.in. sarkofagi, rzymska ceramika, toskańskie garncarstwo, kongijskie statuetki. Zaaranżowane wnętrza tworzą **apteki z okresu od XV do XIX w.**, najciekawsza jest chińska apteka z Makau, która była czynna aż do 1966 r.

Museu Nacional do Chiado (Muzeum Narodowe Chiado) ★ (plan s. 64 KZ)

Rua Serpa Pinto 4 – tel.: +351 213 432 148 – www.museudochiado-ipmuseus.pt – wt.–nd. 10.00–18.00 – zamkn. 1 I, Wielkanoc, 1 V i 25 XII – 4 EUR, wstęp wolny nd. i święta 10.00–14.00. MNAC – Museu Nacional de Arte Contemporânea, zwane Muzeum Narodowym Chiado, to stała **kolekcja sztuki współczesnej**. Zawiera przede wszystkim dzieła artystów portugalskich z okresu 1850–1950, a także francuską rzeźbę z XIX w., m.in. *Wiek brązu* Augusta Rodina. Na wystawę składają się obrazy, rzeźby, grafika oraz filmy. Na szczególną uwagę zasługują tacy artyści jak: Columbano Bordalo Pinheiro, José Rodrigues de Carvalho, João Marques da Silva Oliveira, Tomás José da Anunciação, Francisco Augusto Metrass i wielu innych. Organizowane są tutaj wystawy czasowe sztuki międzynarodowej, które zmieniają się na ogół co trzy miesiące. Muzeum mieści się w **średniowiecznym budynku klasztornym** Convento São Francisco da Cidade, w bliskim sąsiedztwie **Akademii Sztuk Pięknych** (Academia de Belas Artes). Powstało w 1911 r., a całkowicie odnowione zostało w 1994 r. przez architekta francuskiego **Jean-Michela Willmotte'a**. Na tarasie muzeum mieści się mała, sympatyczna kawiarnia, w której bywają głównie studenci sztuk pięknych.

Praça Luís de Camões (plan s. 64 JY)

Plac z charakterystycznym brukiem ułożonym w oryginalne wzory. Na środku wznosi się **posąg wielkiego poety Camõesa**. Plac był jednym z miejsc, w których **25 kwietnia 1974 r.** rozpoczęła się **rewolucja goździków**. Po przejęciu koszar przy Largo do Carmo, gdzie znajdował się przewodniczący rady wojskowej, ludność przemaszewowała przez miasto, triumfalnie towarzysząc pancernym pojazdom wojskowym, które wyjeżdżały w kierunku Chiado. Na tym placu tłum zatrzymał się, aby uczcić odzyskaną wolność. Architektura **placu Camõesa** uległa zmianie – po wybudowaniu podziemnego parkingu zostały m.in. ścięte drzewa. Jest to miejsce spotkań i imprez miejskich. Plac znajduje się na **granicach dzielnic** Chiado i Bairro Alto. Na południe płynie Tag, tuż przy Rua do Alecrim („ulica rozmarynu”). Rua da Misericórdia wychodzi od Praça Luís de Camões i prowadzi do Bairro Alto, które rozpościera się po stronie zachodniej.

„Goździkowa” ucieczka

Miejska legenda głosi, że w dzień rewolucji goździków, 25 kwietnia 1974 r., następca Salazara, Marcelo Caetano ukrył się w Głównym Posterunku Policji Lizbońskiej, którego budynek (obecnie GNR – Guarda Nacional Republicana) sąsiaduje z Igreja do Carmo. Stamtąd Caetano miał zostać przetransportowany na lotnisko pod ścisłą ochroną. Uciekał przez Madereę do Brazylji, gdzie spędził resztę życia.

Pomnik wieszca portugalskiego Luisa de Camõesa na placu jego imienia

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Lizbona

*Udany
Weekend*

Ruszajcie w świat z przewodnikami Michelin!

Zapraszamy w podróż po najwspanialszych miastach Europy.

W czterech częściach przewodnika z serii „Udany Weekend” znajdziecie niezbędne informacje o celu Waszej podróży:

- informacje praktyczne – przydatne przed podróżą i w jej trakcie
- zaproszenie do podróży – część zawierająca informacje geograficzno-historyczne i kulturowe
- dzielnice i zabytki – rozdział prezentujący interesujące miejsca i trasy zwiedzania miasta
- okolice – wybór ciekawych miejsc za miastem

Gwiazdki (tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych)

- ★★★ zobacz koniecznie
- ★★ warto odwiedzić
- ★ godne uwagi

Precyzyjne **mapy**

- plan ogólny miasta na wewnętrznej stronie przedniej okładki
- plany poszczególnych dzielnic
- plan komunikacji miejskiej na wewnętrznej stronie tylnej okładki

Nr katalogowy: 11822

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
tel.: 0 801 339900
kom.: 0 601 339900

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

Cena 19,90 zł

ISBN 978-83-246-6410-8

9 788324 664108 >